

Hierbij mag ook niet vergeten worden, dat een kandidaat, die door de classis beroepbaar is gesteld, toch al licht een poosje moet rondpreken, eer er een beroep op hem wordt uitgebracht.

Niet altijd preekt hij Zondagen achtereen in gemeenten, die gewoon zijn kandidaten te beroepen. En de kerken maken van de gelegenheid, dat er tal van kandidaten komen, gebruik, om er eerst eens een paar te beluisteren.

Daarin schuilt niets abnormaals.

En tegenover dit wachten staat, dat sommige kandidaten vijf en nog meer beroepen op zich vereenigen.

Als men zoo leest, dat in 1927 32 kandidaten een beroep aannamen en in 1928 53, dan meent men al gauw, dat de toename toch wel heel sterk is.

Wie dit echter van nabij beziet, vindt spoedig hierin een gedeeltelijke verklaring, dat er tegenwoordig over het gemeen bij de studenten meer haast huist om klaar te komen dan een paar jaar, of zelfs een jaar geleden. De telkens genote vrees, dat de kerken van lieverlede „vol“ raken heeft hierop waarschijnlijk invloed. Het komt mij voor, dat er ook kandidaten zijn, die in de omstandigheden van voorheen stellig hun doktoraal examen zouden afleggen, vóór zij de pastorie ingaan, maar die nu besluiten hun studie onder hun ambtelijke bediening door voort te zetten. En dan, dat er dit jaar meer dan tachtig theologische studenten zijn aangekomen, beteekent volstrekt nog niet, dat deze over vier of vijf jaar ook om een beroep vragen. Ik kan hier die cijfers niet nader ontleden. Maar dit kan wel verzekerd, dat op die tachtig wel eenige aftrekmethode moet worden toegepast.

Ik ben nog altijd van oordeel, dat men deze dingen wat te donker ziet.

Waarmee ik niet beweet, dat elke maatregel, welke tot eenige vermindering kan leiden, achterwege moet blijven.

Nog steeds leest men van examinaandi, die op grond van art. 8 worden toegelaten.

Al zijn er dat niet zooveel, toch rijst de vraag of dit artikel nu eens niet in die volle strengheid moet worden toegepast, waarin het oorspronkelijk bedoeld is.

Een predikant van art. 8 behoort eigenlijk iets geniaals te bezitten.

En al worden er nu misschien wel meer genieën geboren dan één in de honderd jaren, zooals Goethe wist te berekenen, talrijk zijn ze in elk geval niet.

Past men in tijden van predikantenmoed art. 8 wat ruim toe, het kan door de vingers worden gezien.

Maar wanneer er genoeg zijn, die in den geordenden weg van studie tot het predikambt komen, behoort met dit artikel toch wel den uitersten ernst te worden gemaakt.

En dan zal wel blijken, dat de Heere ons niet ieder jaar tenminste één man van singuliere, geniale gaven schenkt.

Ook kan overwogen worden of het in stand houden van partikuliere fondsen (de gedachte is van prof. Honig) op het oogenblik nog wel zin heeft.

Maar art. 19 van onze Kerkenorde zou ik toch het liefst, ook tijdelijk niet, buiten werking zien gesteld.

Ik acht het een heerlijke roeping van de kerk om jonge menschen, die bijzondere talenten en veel liefde van onzen God hebben ontvangen om Hem in het evangelie te dienen, den noodigen steun te verleenen.

Het zou m.i. ook voor onze kerken niet profijtelijk zijn, wanneer er uit die kringen, die minder met aardse goederen zijn bedeeld, gedurende geruimen tijd geen predikanten voortkwamen.

Wat echter meer dan al het genoemde tot nadenken moet stemmen is dit.

De regel in Gods Koninkrijk is deze: de velden zijn wit om te oogsten, maar de arbeiders zijn weinige. Christus wekte dan ook Zijn discipelen op: Bidt dan den Heere des oogstes, opdat Hij arbeiders in Zijn wijngaard uitzoekt.

Leven wij nu in zulk een uitzonderingstoestand, dat deze regel voor het oogenblik zijn kracht heeft verloren en dat het gebed, dat de Heiland ons op de lippen leidt, mag worden gestaakt?

Kunnen wij het vrijmoedig onzen God voorleggen: Heere, thans zijn de arbeiders vele en feyren de velden geen werk genoeg voor hen op?

Zou er wel iemand zóó tot den Kenner der harten durven spreken?

Wij weten het maar al te goed: er komt hoe langer hoe meer land braak te liggen. Er is nog altijd een tekort aan arbeiders.

Er is ook in onze kerken een tekort aan predikanten.

Als elke gemeente goed verzorgd werd, zouden sommige het predikantental moeten verdubbelen of verdrievoudigen.

En dan het werk der Evangelisatie....

En dan de Zending....

Ja maar, bedenkt men, het geld!

Waar haalt gij dat vandaan?

Bidt dan den Heere des oogstes en laat gierigheid u in haar strik niet vangen.

Wat zou er niet gedaan kunnen worden, indien wij geloof hadden als een mosterdzaad!

Tien jaar ongeveer geleden werd er van onze kansels geboden: verwek toch, o Koning der Kerk, in jonge harten den lust om in Uw kerk als Dienaren des Woords te arbeiden. Geef ons herders en leeraars.

De Heere heeft verhoord.

Hij heeft ze ons gegeven.

Wagen wij het nu te zeggen: wij kunnen er niet meer gebruiken?

De gelegenheid, dat twee of zelfs drie kleine kerken zich combineeren om gezamenlijk een predikant te beroepen is gunstiger dan te voren. Voor een tweedehands-autotje of een motorfiets verdwijnen de afstanden. Als men nu ook maar alle egoïsme intoomt en niet alle twee of drie kerken den risch stellen, dat de predikant juist in haar midden moet wonen.

En als drie kleine kerken zelfs niet bij machte zijn om een predikant te onderhouden, dan moest daar van buiten afdoende hulp worden geboden.

Wij zien waarlijk niet in, dat dit onmogelijk is.

Het ideaal: geen enkele permanent vakante kerk meer! is nog lang niet bereikt.

Maar wij zijn meer dan ooit in de gelegenheid om het te bereiken.

Mogen onze kerken die laten voorbijgaan?

Daarom zouden wij willen adviseeren: eer men op art. 19 bezuinigt, eke men eens uit, wat er toe noodig zou zijn om het instituut van permanent-vakante kerk te laten verdwijnen.

Want dat mocht toch onder ons niet gevonden worden.

Dat getuigt tegen ons.

Behalve dit openen zich nog andere perspectieven, waarover ik thans niet zal schrijven.

Het gaat er alzo niet om, om kunstmatig plaatsen te scheppen voor de talrijke theologen.

Neen, het gaat hierom: gebruik te maken van den overvloed om in het reeds lang voortdurende gebrek, waarbij wij ons al te zeer hebben neergelegd en dat daarom niet meer zoo als gebrek wordt gevoeld, te voorzien.

Met beminnelek enthousiasme schreef onze grijze prof. Lindeboom, dat als er kandidaten te veel zijn, zij desnoods maar kolpoortend en evangeliseerend door ons land moeten trekken.

Dat advies durf ik niet over te nemen, hoewel ik er hoogen eerbied voor heb.

Zeker, als zij allen den vrijmoedigen geest van prof. Lindeboom hadden, dan zou daartegen geen bezwaar rijzen.

Doch er is maar één Lindeboom en weinigen zijn er, die hem daarin nabij komen.

De gaven zijn nu eenmaal onderscheiden.

Wij gaan hiervan uit, dat er ook heden in onze kerken meer werk is dan onze kandidaten, al bleef de vloed nog jaren lang aanhouden, — wat niet te verwachten is — aan kunnen.

Er is, Gode zij dank, ook nog geld om hun een positie te verzekeren, waarvan zij zonder te groote zorgen kunnen leven.

Leerden in 1929 onze kerken dat zien!

Wij willen ook over de „kerkmuren“ heen zien, gelijk men dat pleegt uit te drukken.

Hoe ik me dat beeld moet voorstellen weet ik niet.

Moeten we als Michiel Adriaanszoon de Ruyter na een halsbrekende toer in den toren klimmen?

Of ons hoofd door de dakpannen heen steken?

Of zijn hier bedoeld de kerkhofmuren?

We zullen dit laten voor wat het is en vluchtig

nagaan, hoe het in het afgelopen jaar in andere kerken was gesteld.

In de Ned. Herv. Kerk knuit het ijs van den richtingenstroom nog altijd en de tijd is niet in het zicht, dat de rivier van schotsen vrij zal zijn. Dat men in den strijd voor reorganisatie of kerkherstel ook maar een stap is gevorderd, konden wij niet merken. Wij hopen, dat dit aan ons ligt. Dan zal de toekomst — zij die niet ver meer! — ons verrassen. Doch wij vreezen. Het voorstel voor de „Grootte Synode“ is voorloopig weer van de baan. De Ethischen wonnen hier en daar o.a. in Amsterdam, terrein. Overigens bleef alles hetzelfde.

De Christelijke Gereformeerde Kerk vervulde de vacature van docent van der Heijden en verhuist bij de ambtsaanvaarding van Ds Wisse alle docenten in den professorenstand. Daarmede is weer een punt van overeenkomst met de vroegere Christelijke Gereformeerde Kerk weggevallen. Of dit ook als toenadering tot onze kerken mag worden beschouwd?

In „De Samenbinder“, het orgaan van de Gereformeerde Gemeenten, hielden Bart en Kees regelmatig hun dialoog, ditmaal over het Hooglied. Men schijnt in die kringen nog altijd afkeerig te zijn van den titel van docent. Een kwestie van tijd! Deze kerken ontvingen een doneeurtje in den vorm van Ds Barth, die met de Christelijke Gereformeerde Kerk brak en tot haar overkwam. In de organen van beide genoemde kerkengroepen werd een som, vinnige polemiek gevoerd over het verbond der genade.

De schismatieke kerken werden verblijd, doordat een predikant zich van de Gereformeerde Kerk te zijner plaats afscheidde en haar gemeenschap zocht en verkreeg. Het gansche jaar 1928 was een rechtvaardiging van de beslissing van de Synode te Assen. Verschillende gepubliceerde uitlatingen van Ds J. C. Aalders, Ds E. Smelik en niet het minst van Dr N. D. van Leeuwen in zijn artikelen over Böhl's Exodus bewezen zóó klaar, dat ook bijzienden het moesten zien, hoe er een principiële kloof gaapt tusschen deze kerken en de onze, al is het, dat er nog velen aan gese zijde der kloof staan, die er niet hooren.

Van eenigszins belangrijken groei was er in deze kerken geen sprake. Heeft 1928 een betrekkelijken stilstand ingeluid?

Doch staken we hiermee onze wandeling over de kerkelijke terreinen.

Wat zijn we rijk aan kerkelijke geschillen en verschillen!

Een twijfelachtige rijkdom!

Mogen we dit jaar in deze armer worden!

Maar dan in den weg van overtuiging!

En dit strekke in zekeren zin tot troost, dat ook die geschillen en verschillen getuigen, dat bij ons de dood nog niet in den pot is.

Het indifferentisme voor geloofsvraagstukken is veel en veel gevaarlijker dan het strijden er over.

Een strijdende kerk is beter dan een slapende.

Ja, het strijden voor de waarheid, die van boven is en voor het geloof, dat den heiligen is overgeleverd, bepaalt juist het karakter van de kerk op aarde.

Vinde 1929 ons vaardig tot dien strijd!

Worde ook onze strijd geheiligd door den Geest des Heeren.

HEPP.

## UIT DE SCHRIFT.

### Zelfs de lammen ten roof.

....Zelfs zullen de lammen den roof rooven.  
Jesaja 33: 23b.

Het was met Israël treurig gesteld.

De touwen waren slap geworden; de masten stonden onvast.

Zoo wordt het volk Gods vergeleken met een schip, dat niets meer beteekent.

In zulk een schip zegt men niet:

„laat vrij het schuimend zeenat bruisen

„d'ontroerde waat'ren hevig ruischen.“

Wat zou er van dat Israël terecht komen?

Zie dit: „toch zal roof, ja overvloedige buit uw deel worden, o Israël“.

Zelfs de lammen zullen hun deel van den roof krijgen.

• • •

Hoe is dat mogelijk?

Wel... „dán“ is 't mogelijk (vs 23 midden). Wanneer is dat „dán“?

Wanneer  
De HEE  
De HEE  
De HEE  
Dán...  
„Dán“...  
eigenwillige  
nantien Go  
Dan wor  
overaans:  
overwinnaa  
„de br  
„viel z

Verstaan  
schen van  
beloften, vo  
gen — vos  
O versta  
belofte van  
hebben? W  
nen zal. M  
doel niet  
wetenschap.  
„De Hee  
woestijn“ z  
we vorige  
Ja, misse  
God heef  
der diepte.  
de weg van  
tot den Ge  
Willen v  
leven, in o  
— mischi  
al te vaak  
koning zijn  
En zijn  
hopeloos n  
wrakke sch  
Religie i  
zaamheid.  
Het is e  
En dan  
Zelfs vo

Maar zie  
verzetten c  
O, wond  
deke in de  
te breken,  
De HEE  
Dat is c  
mak liet b  
Dat is g  
Dat is s  
Dat is z  
oorlogsbuit  
Dat is v  
wonen he

Om eve  
te rapen.  
Ik trach  
het Calvin  
voorstaat  
Kuyper ve  
Ik brach  
tische fak  
De laat  
deel histo  
gezet heb  
Daarond  
welijk.  
Dat is i  
Calvinism  
Schriftlezi  
den huisv  
Ook hel  
lor wense  
verband.  
N.I. dat